

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	15
---------------------	----

Od autora	19
-----------------	----

Część pierwsza ZAGADNIENIA WSTĘPNE I NAUKA O USTAWIE KARNEJ

Rozdział I

Pojęcie i podział prawa karnego	23
1. Uwagi ogólne	24
2. Prawo karne materialne	27
3. Prawo karne procesowe	28
4. Prawo karne wykonawcze	29
5. Prawo karne skarbowe	30
6. Prawo karne wojskowe	31
7. Prawo karne nieletnich dewiantów	32
8. Prawo karne krajowe i międzynarodowe	33
9. Prawo karne wykroczeń	36

Rozdział II

Nauka prawa karnego oraz nauki pokrewne i pomocnicze	40
1. Szkoły, kierunki i ich przedstawiciele	40
1.1. Kierunek legalistyczno-racjonalistyczny oświecenia	41
1.2. Szkoła klasyczna	44
1.3. Szkoła pozytywna	45
1.4. Szkoła socjologiczna	48
1.5. Normatywizm	50
1.6. Ruch obrony społecznej	50
1.6.1. Kierunek radykalny (subiektywny)	51
1.6.2. Kierunek umiarkowany (nowa obrona społeczna)	53
1.7. Neoklasycyzm, nieinterwencja, kryminologia radykalna, abolicjonizm i <i>restorative justice</i>	54

1.8. Ekonomiczna analiza prawa karnego	57
2. Polska nauka prawa karnego	59
3. Nauki pokrewne i pomocnicze	66
3.1. Kryminologia	68
3.2. Penologia	71
3.3. Wiktymologia	72
3.4. Penitencjarystyka	74
3.5. Polityka kryminalna	75
3.6. Kryminalistyka	76
3.7. Medycyna sądowa	77
3.8. Psychiatria sądowa	78

Rozdział III

Cele i funkcje prawa karnego	80
1. Uwagi ogólne	80
2. Ochrona dóbr prawnych	81
3. Zapobieganie (prewencja przeciwprzestępcza)	81
4. Zaspokojenie społecznego poczucia sprawiedliwości	82
5. Poprawa (resocjalizacja) i wychowanie	83
6. Kompensacja i restytucja	84
7. Pozostałe funkcje	88

Rozdział IV

Uwarunkowania historyczne i tendencje rozwojowe prawa karnego	90
1. Od zemsty krwawej do całkowitego upaństwowienia	90
1.1. Zemsta krwawa	91
1.2. Odwet (zasada talionu)	92
1.3. Okup (system kompozycji)	94
1.4. System proporcjonalności i upaństwowienie kary	96
2. Zagadnienia kryminalizacji i dekryminalizacji	97
3. Problematyka związków prawa karnego materialnego z moralnością, religią, polityką i zróżnicowaniem kulturowym społeczeństwa	102

Rozdział V

Podstawowe zasady prawa karnego	113
1. Uwagi ogólne	113
2. Zasada praworządności	114
2.1. <i>Nullum delictum sine lege poenali</i>	114
2.2. <i>Nulla sanctio sine lege</i>	116
3. Zasada sprawiedliwości	117
4. Zasada humanizmu	120
5. Zasada subsydiarności	123
6. Zasada czynu	125
7. Zasada społecznej szkodliwości	126

8. Zasada winy	127
9. Zasada indywidualizacji odpowiedzialności	128
10. <i>In dubio pro reo</i>	129
11. <i>Nulla sanctio sine iudicio</i>	130
12. Zasada stałości i pewności prawnej	130

Rozdział VI

Źródła polskiego prawa karnego	132
1. Uwagi ogólne	132
2. Zwyczaj i prawo zwyczajowe	135
3. Akty normatywne	136
4. Judykatura	137
5. Doktryna	139
6. Elementy dawnego i współczesnego polskiego prawa karnego	141
6.1. Kodeksy	141
6.2. Ustawy szczególne	147
6.3. Umowy międzynarodowe	149

Rozdział VII

Budowa i rodzaje zakazów karnych	153
1. Uwagi ogólne	153
2. Metoda nazwowa i opisowa (zdaniowa)	154
3. Dyspozycje pojedyncze (proste) i złożone	155
4. Dyspozycje kazuistyczne, syntetyczne i kauczkowe	157
5. Dyspozycje zupełne i niezupełne	158
6. Zagrożenia karne bezwzględnie i względnie określone	160
7. Zagrożenia karne jedno- i wielorodzajowe	163

Rozdział VIII

Stosowanie przepisów ustawy karnej	166
1. Uwagi ogólne	166
2. Wykładnia i jej rodzaje	167
3. Analogia	172

Rozdział IX

Zakres obowiązywania i zastosowania polskiej ustawy karnej	176
1. Obowiązywanie ustawy	176
2. Zmiana ustawy. Zakres temporalny	176
3. Czas popełnienia czynu zabronionego	186
4. Miejsce popełnienia czynu zabronionego	189
5. Zasada terytorialności	190
6. Odpowiedzialność za czyny zabronione popełnione za granicą	194
6.1. Zasada obywatelstwa (narodowości podmiotowej)	199

6.2. Zasady przedmiotowe	203
6.3. Zasada represji wszechświatowej	204
7. Immunitety	206
8. Azyl i ekstradycja	212

Rozdział X

Przesłanki przestępności czynu i odpowiedzialności karnej	219
1. Struktura i definicja przestępstwa oraz wykroczenia	219
2. Rodzaje odpowiedzialności karnej i system sankcji	224
3. Problematyka obywatelskiego nieposłuszeństwa	228

Część druga

NAUKA O CZYNIE ZABRONIONYM

Rozdział XI

Czyn	235
1. Uwagi ogólne	235
2. Teorie kauzalne	237
3. Teoria finalna	238
4. Teorie socjologiczne	239
5. Problematyka psychicznego uwarunkowania czynu	240
6. Problematyka odpowiedzialności karnej podmiotów zbiorowych (kolektywnych)	243
7. Podsumowanie	250

Rozdział XII

Pojęcie i znaczenie związku przyczynowego	252
1. Uwagi ogólne	253
2. Teorie indywidualizujące	253
3. Teoria ekwiwalencji (równowartości warunków) i koncepcja obiektywnego przypisania	254
4. Teoria adekwancji (przeciętnej przyczynowości)	257
5. Teoria relewancji	258
6. Problematyka przyczynowości zaniechania	259
7. Wnioski	261

Rozdział XIII

Kryminalna bezprawność czynu	263
1. Rodzaje bezprawności	264
2. Wyróżnianie zbrodni, występków i wykroczeń	268

Rozdział XIV

Znamiona typów czynów zabronionych	273
---	------------

1. Ustawowa typizacja czynów zabronionych	273
2. Podział znamion	275
3. Teoria znamion negatywnych	279

Rozdział XV

Klasyfikacja przestępstw i wykroczeń	281
1. Czynы powszechne (ogólnospawcze) i indywidualne (właściwe i niewłaściwe)	281
2. Czynы skutkowe (materialne) i bezskutkowe (formalne)	283
3. Przestępstwa kierunkowe	284
4. Typ podstawowy (ogólny) i typy szczególne (uprzywilejowane i kwalifikowane)	284
5. Czynы naruszające dobra prawne (naruszenia) lub zagrażające im (zagrożenia)	285
6. Czynы zagrożenia konkretnego i zagrożenia abstrakcyjnego	286
7. Przestępstwa podobne	286
8. Tryb ścigania	289
9. Problematyka przestępstw pospolitych i politycznych	294
10. Czynы o charakterze chuligańskim	296

Rozdział XVI

Kontratypy	300
1. Uwagi ogólne	300
2. Definicja i skutki karnoprawne	302
3. Rodzaje kontratypów	306
4. Przekroczenie kontratypu	315
5. Problematyka nadużycia kontratypu	315
6. Obrona konieczna	316
7. Stan wyższej konieczności	325
8. Eksperyment (dozwolone ryzyko)	329
9. Rozkaz	331
10. Ostateczna potrzeba	332
11. Dozwolona samopomoc	333
12. Działanie w granicach uprawnień lub obowiązków	334
13. Zgoda pokrzywdzonego	334
14. Świadczenia zdrowotne	340
14.1. Sterylizacja (pozbawienie zdolności płodzenia)	343
14.2. Chirurgiczna zmiana płci	344
14.3. Transplantacja (pobieranie i przeszczepianie komórek, tkanek i narządów)	345
15. Zabiegi kosmetyczne	348
16. Ryzyko sportowe	350
17. Karcenie wychowawcze małoletnich	351

18. Pozostałe kontratypy	354
18.1. Działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego	354
18.2. Przerwanie ciąży	355
18.3. Wyłączenie przestępności zniesławienia	361
18.4. Śmigus-dyngus	362
18.5. <i>Prima aprilis</i>	364
18.6. Sobótki	367
18.7. Topienie Marzanny	368
18.8. Napiwki	369
18.9. Zwyczajowe dowody wdzięczności	369
18.10. Prawo do obrony	370

Rozdział XVII

Spółeczna szkodliwość czynu	373
1. Uwagi ogólne	374
2. Dobro prawne i przedmiot przestępstwa (ochrony, zamachu)	377
3. Obiektywna antyspółeczność	385
4. Stopniowanie i wyłączenie spółecznej szkodliwości	386

Rozdział XVIII

Zawinienie i jego przesłanki	390
1. Teorie winy	391
2. Tak zwane formy winy (umyślności i nieumyślności)	393
3. Wina kombinowana	400
4. Dorosłość	401
5. Okoliczności wyłączające i redukujące zawinienie	405
5.1. Niepoczytalność	405
5.2. Poczytalność ograniczona	409
5.3. Stany nietrzeźwości i odurzenia	409
5.4. Stan wyższej konieczności	413
5.5. Błąd	415
5.5.1. Pojęcie i rodzaje	415
5.5.2. Błąd co do okoliczności faktycznych	416
5.5.3. Błąd co do okoliczności wyłączających bezprawność lub zawinienie	417
5.5.4. Nieświadomość i urojenie bezprawności	419
5.5.5. Problematyka błędu co do spółecznej szkodliwości czynu	421
5.6. Przymus i pozostałe okoliczności	421

Rozdział XIX

Formy stadialne i postacie zjawiskowe czynu zabronionego	423
1. Dokonanie	425
2. Usiłowanie	426

2.1. Uwagi ogólne	426
2.2. Usiłowanie nieudolne	428
2.3. Czynny żal	431
3. Przygotowanie	434
4. Odmiany sprawstwa	435
5. Podżeganie	441
6. Pomocnictwo	442
7. Odpowiedzialność współdziałających i prowokatora	444

Rozdział XX

Wielość przepisów ustawy i wielość czynów zabronionych

1. Pozorny (pomijalny) zbieg przepisów ustawy	449
1.1. Zasady usuwania pozornego zbiegu przepisów	449
1.1.1. Zasada specjalności	449
1.1.2. Zasada konsumpcji	450
1.1.3. Zasada subsydiarności	450
2. Realny zbieg przepisów ustawy i jego konsekwencje	451
2.1. Zbieg kumulatywny	452
2.2. Zbieg eliminacyjny	454
2.3. Problematyka tzw. idealnego (jednoczynowego) zbiegu przestępstw	455
3. Pozorny (pomijalny) zbieg przestępstw	455
3.1. Przestępstwa o wieloczynowo (zbiorowo) określonych znamionach ...	456
3.2. Przestępstwa wieloodmianowe, dwuaktowe i złożone	456
3.3. Przestępstwa współukarane	457
3.4. Przestępstwo trwałe	458
4. Realny zbieg przestępstw i jego konsekwencje	459
4.1. Zbieg przestępstw	459
4.2. Łączenie kar i środków karnych	460
4.3. Orzekanie kary łącznej	464
5. Problematyka przestępstwa ciągłego	466
5.1. Tak zwane przestępstwo ciągłe	466
5.2. Ciąg przestępstw	469
5.3. Czyn ciągły	470
5.4. Przestępstwo ratalne	472

Część trzecia

NAUKA O ŚRODKACH REAKCJI KARNEJ

Rozdział XXI

Teorie karne

1. Uwagi ogólne	477
2. Teorie absolutne	481

3. Teorie względne	488
4. Teorie eklektyczne	494

Rozdział XXII

Kary	497
1. Uwagi ogólne	497
2. Nagana	502
3. Grzywna i problematyka kar majątkowych	503
4. Ograniczenie wolności	508
5. Areszt i areszt wojskowy	512
6. Pozbawienie wolności	513
7. Problematyka długoterminowego pozbawienia wolności	530
8. Dożywotnie pozbawienie wolności	533
9. Problematyka kar najsurowszych	536

Rozdział XXIII

Środki karne	544
1. Uwagi ogólne	544
2. Środki karne stosowane powszechnie	546
2.1. Pozbawienie praw publicznych	546
2.2. Zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej	547
2.3. Zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub opieką nad nimi	548
2.4. Zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu	549
2.5. Zakaz wstępu na imprezę masową	549
2.6. Zakaz wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych ...	550
2.7. Nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym	551
2.8. Zakaz prowadzenia pojazdów	551
2.9. Świadczenie pieniężne	553
2.10. Podanie wyroku do publicznej wiadomości	554
3. Środki karne stosowane wobec żołnierzy	555
3.1. Wydalenie z zawodowej służby wojskowej	555
3.2. Degradacja i problematyka obniżenia stopnia wojskowego	556
4. Pozostałe środki	556
4.1. Zawiadomienie sądu rodzinnego (art. 43c k.k.)	556
4.2. Odstąpienie od wymierzenia kary	557
4.3. Środki stosowane w stosunku do sprawcy wykroczenia	558

Rozdział XXIV

Przepadek i środki kompensacyjne	559
1. Uwagi ogólne	559
2. Przepadek (przedmiotów, korzyści majątkowych i przedsiębiorstwa)	560
3. Obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę	564
4. Nawiązka	566

Rozdział XXV

Środki probacyjne	570
1. Uwagi ogólne	570
2. Warunkowe umorzenie postępowania karnego	572
3. Warunkowe zawieszenie wykonania kary	575
4. Warunkowe przedterminowe zwolnienie	579

Rozdział XXVI

Środki zabezpieczające	584
1. Uwagi ogólne, pochodzenie, klasyfikacja	584
2. Katalog środków zabezpieczających i zasady ich stosowania	588
3. Środki o charakterze leczniczym i rehabilitacyjnym	590
4. Środki o charakterze administracyjnym (nieleczniczym)	592

Rozdział XXVII

Środki zwalczania recydywy, przestępczości zawodowej i zorganizowanej oraz terroryzmu	594
1. Środki związane z powrotem do przestępstwa	594
2. Pojęcie i zwalczanie przestępczości zawodowej	598
3. Pojęcie i zwalczanie przestępczości zorganizowanej	599
4. Pojęcie i zwalczanie przestępstw o charakterze terrorystycznym	601

Rozdział XXVIII

Zasady i dyrektywy wymiaru kar oraz innych środków reakcji karnej	604
1. Problematyka ustawowego wymiaru kary	604
2. Zasady sądowego wymiaru kary	605
3. Dyrektywy ogólne i szczególne	607
4. Wymiar kar i środków karnych nieletnim i młodocianym	610
5. Okoliczności łagodzące i obciążające	611
6. Problematyka tzw. średniego wymiaru kary	613
7. Nadzwyczajne obostrzenie kary	615
8. Nadzwyczajne złagodzenie kary	616
9. Problematyka wielości podstaw nadzwyczajnego złagodzenia lub obostrzenia kary	618

Rozdział XXIX

Środki wychowawcze oraz środek poprawczy	621
1. Przesłanki stosowania	622
1.1. Przejawy demoralizacji	622
1.2. Czyn karalny	623
2. Rodzaje środków wychowawczych	624
3. Zakład poprawczy	625

Rozdział XXX

Wyłączenie i redukcja reakcji karnej	630
1. Abolicja	630
2. Amnestia	631
3. Ułaskawienie	632
4. Przedawnienie	637
5. Zatarcie skazania	642

Wykaz literatury podstawowej	649
-------------------------------------	-----

Spis tablic	653
--------------------	-----

Skorowidz rzeczowy	655
---------------------------	-----

Indeks osób	673
--------------------	-----